

KAPITOLA PRVNÍ

První roky

Definování, nastínění a očekávání pozdního deště a hlasitého volání

Pro Tajemství Bible přeložil Ladislav Hodač a kolektiv

Rok 1844 znamenal konec 2300 let z Daniela 8:14 – nejdelšího biblického časového proroctví – a byl vyvrcholením velkého adventního půlnočního volání. Naneštěstí tento rok pro ty, kteří netrpělivě očekávali Pánův návrat, také znamenal snad největší zklamání v dějinách křesťanské církve. Po roce 1844 Pán mnohým zklamaným věřícím, kteří pokračovali ve studiu, zjevil další biblické pravdy, které se staly základními orientačními naukami Církve adventistů sedmého dne. **1*** Ellen G. White, **1888 Materials**, str. 518.

V této době, ještě před přijetím názvu a základním organizačním uspořádáním denominace (mezi lety 1860 a 1863), zjevil Pán také pravdy o pozdním dešti a hlasitém volání. Ellen G. Harmonová, která se v roce 1846 provdala za Jamese Whitea, byla Bohem vybrána jako posel církve ostatků a Pán jí prostřednictvím vidění a snů zjevil, co se na zemi brzy stane.

Začneme tím, že se podíváme na některé z prvních výroků Ellen Whiteové o působení Ducha svatého, pozdním dešti a hlasitém volání. V únoru roku 1845 obdržela vidění, které vyobrazovalo konec 2300 dnů a Krista, jak vstupuje do svého závěrečného díla v nejsvětějším místě – očišťování Svatyně. **2** Arthur L. White, **Ellen G. White: The Early Years**, (Hagerstown, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1985) str. 127, (dále jen **The Early Years**).

Ellen Whiteové byla ukázána účast Božího lidu na očišťování Svatyně a jeho velká potřeba Ducha svatého v tomto procesu. Byly jí také ukázány satanovy pokusy oklamat a zmařit dílo, které se tam odehrává:

*Viděla jsem, jak Otec vstal ... vešel do Svatyně svatých za oponu a posadil se. Pak Ježíš vstal od trůnu a většina těch, kdo byli skloněni, vstala s ním. ... Pak pozvedl pravou ruku a slyšeli jsme jeho krásný hlas: "Počkejte zde, odcházím ke svému Otci, abych přijal království; **uchovejte své roucho bez poskvrny, za malou chvíli se vrátím ze svatby a přijmu vás k sobě.**"... Nastoupil do vozu a nechal se odvézt do nejsvětější Svatyně, kde seděl Otec. Tam jsem spatřila Ježíše, velkého velekněze, jak stojí před Otcem. ... Ti, kdo povstali s Ježíšem, k němu do Nejsvětější Svatyně posílali svou víru a modlili se: "Můj Otče, **dej nám svého Ducha.**" Pak na ně Ježíš vdechl Ducha svatého. V tom dechu bylo světlo, moc a mnoho lásky, **radosti a pokoje.***

*Otočila jsem se a podívala se na společnost, která se stále ještě skláněla před trůnem [ve svatyni]; nevěděli, že ho Ježíš opustil. Zdálo se, že satan je u trůnu a snaží se pokračovat v Božím díle. Viděla jsem, jak vzhlížejí k trůnu a modlí se: "Otče, dej nám svého Ducha." Všichni se modlili. Satan na ně pak vdechoval nesvatý vliv; bylo v něm světlo a mnoho moci, ale žádná sladká láska, radost a pokoj. Satanovým cílem bylo udržet je v **klamu**, odlákat a oklamat Boží děti. Viděla jsem, jak jeden po druhém opouštěli společnost, která se modlila k Ježíši ve svatyni svatých, a šli se připojit k těm, kteří stáli před trůnem, a ihned přijali nesvatý vliv satana. **3*** Ellen G. White, **Early Writings**, s. 55-56, vize z roku 1845.*

O několik let později Ellen Whiteová napsala o "nebeské slávě", kterou jí Pán zjevil v jejím dívčím věku. Světlo, které mělo osvětlit celou zemi svou slávou, bylo sesláno přímo od Ježíše a mělo se projevit skrze jeho lid. V následujících letech toto světlo označila za samotný pozdní déšť:

Už v mém dívčím věku Pán uznal za vhodné otevřít přede mnou nebeskou slávu. ... Pohlédla jsem na svět, jak byl v husté temnotě. ... a začala jsem vidět proudy světla jako hvězdy poseté po celé této temnotě; a pak jsem viděla další a další přidané světlo, a tak po celé této morální temnotě přibývalo

světél podobných hvězdám. A anděl řekl: "To jsou ti, kdo věří v Pána Ježíše Krista a poslouchají Kristova slova. Ti jsou světlem světa. ..." Viděla jsem pak, jak tyto malé proudy světla jsou stále jasnější, září od východu a západu, od severu a jihu a osvětlují celý svět. ...

Viděla jsem, že paprsky světla vycházejí přímo od Ježíše, aby vytvořily tyto vzácné světelné paprsky ve světě. 4 Ellen G. White, **Gospel Workers**, s. 378-379, vydání z roku 1892, a **Selected Messages, book 1**, str. 76.

Již v roce 1850 bylo Ellen Whiteové ukázáno, že brzy přijde pozdní dešť s velkou mocí, ale ne všichni ho obdrží. Satan bránil lidem v potřebné přípravě:

S příchodem Pána počítáte v příliš vzdálené době. Viděla jsem, že pozdní dešť přichází jako pľlnoční volání a s desetinásobnou silou. 5* Ellen G. White, **Spalding and Magan Collection of Unpublished Manuscripts** (Payson, AZ: Leaves-Of-Autumn Books, 1985), str. 4, napsáno v září 1852

Viděla jsem, že mnozí zanedbávají tak potřebnou přípravu a čekají na čas "občerstvení" a "pozdního deště", aby byli schopni obstát v den Páně a žít v jeho přítomnosti. Ach, kolik jsem jich viděla v době soužení bez úkrytu! 6 Ellen G. White, **Early Writings**, str. 71. Vize ze dne 14. května 1851.

Pozdní dešť by jasněji ukázal přelomové pravdy, které Bůh zjevil po roce 1844. V následujícím prohlášení Ellen Whiteová předpověděla, že pozdní dešť přinese lepší pochopení soboty. Bylo to zjevně více, než čemu rozuměli a učili reformátoři šestnáctého století. Bylo to větší světlo od Božího trůnu:

Viděla jsem, že jsme jen málo vnímali a uvědomovali si důležitost soboty, ... Ale až přijde osvěžení a pozdní dešť z Hospodinovy přítomnosti a sláva jeho moci, poznáme, co je to sytit se Jákobovým dědictvím a jezdit po výšinách země. Tehdy uvidíme sobotu více v její důležitosti a slávě. 7 Ellen G. Whiteová sestře Harriet, Dopis 3, 11. srpna 1851; v **Selected Messages, book 3**, str. 388.

Laodicejský stav.

Byl však tehdejší adventní lid připraven na pozdní dešť? Již v roce 1852 napsala Ellen Whiteová prohlášení, v nichž adventní lid označila za laodicejský, přestože se právě oddělil od ostatních církví: *Mnozí z těch, kdo vyznávají, že očekávají brzký příchod Krista, se přizpůsobují tomuto světu... Jsou chladní a formální jako nominální církev, od které se teprve před krátkou dobou oddělili. Slova adresovaná laodicejské církvi dokonale vystihují jejich současný stav.* 8 Ellen G. White, "To the Brethren and Sisters," **Review and Herald**, 10. června 1852, str. 21.

V roce 1857 napsala Ellen Whiteová článek do časopisu **Review**, v němž popsala, co jí bylo nedávno ukázáno ve vidění o sledu událostí před druhým příchodem Krista. Mezi Božím lidem dojde k tříbení, které způsobí, že někteří povstanou proti přímému svědectví Pravého svědka Laodicejským. Ti, kteří vstoupí do hlubší zkušenosti s Kristem a přijmou laodicejské poselství, budou sjednoceni, budou uzpůsobeni pro závěrečný konflikt a budou mluvit pravdu s mocí. To bude pozdní dešť a hlasité volání, které rozzuří bezbožné a přiměje je k opatřením proti Božímu lidu:

Zeptala jsem se na význam tříbení, které jsem viděla. Bylo mi ukázáno, že to bude způsobeno přímým svědectvím, které vyvolá rada Pravého svědka Laodicejským. Bude mít svůj účinek na srdce příjemce svědectví a povede ho k tomu, aby vyvýšil prapor a vylil přímou pravdu. Toto přímé svědectví někteří neunesou. Povstanou proti němu a to způsobí tříbení mezi Božím lidem. ...

Anděl řekl: "Poslouchejte!" Brzy jsem uslyšela hlas, který zněl jako mnoho hudebních nástrojů, všechny zněly v dokonalých tónech, sladce a harmonicky. ... Zdálo se, že je tak plný milosrdenství, soucitu a povznášející, svaté radosti. ... Pak se má pozornost obrátila ke společnosti, kterou jsem předtím viděla a

která byla mocně otřesena. ... Byli oděni zbrojí od hlavy až k nohám... Pohybovali se v přesném pořádku, pevně jako rota vojáků. ...

Slyšela jsem, jak lidé oděni ve zbroji mluví pravdu s velkou mocí. ... Poctiví, kteří byli zadržováni nebo jim bylo bráněno slyšet pravdu, se nyní vyřčené pravdy dychtivě chopili. Veškerý strach z jejich příbuzných byl pryč. ... Ptala jsem se, co způsobilo tuto velkou změnu. Anděl mi odpověděl: "To je pozdní déšť. Osvěžení z Pánovy přítomnosti. Hlasité volání třetího anděla. ..."

Moje pozornost se obrátila k bezbožným nebo nevěřícím. Všichni byli ve střehu. Horlivost a síla, která byla s Božím lidem, je vyburcovala a rozzuřila. ... Viděla jsem, že proti této společnosti mající Boží moc a světlo byla přijata opatření. 9 Ellen G. White, "The Future", **Review and Herald**, 31. prosince 1857, str. 59.*

Vize Velkého sporu.

O víkendu 13. a 14. března 1858 se James a Ellen Whiteovi zúčastnili shromáždění v Lovett's Grove v Ohiu. V neděli odpoledne vedl James pohřební bohoslužbu ve školní budově, kde se konala sobotní shromáždění. Když skončil svou řeč k plnému sálu, Ellen vstala a cítila, že ji Duch Páně vybízí, aby vydala své svědectví, a začala k truchlícím promlouvat slova útěchy. Zatímco mluvila, byla vzata do vidění a po dvě hodiny před ní Pán skrze Božské zjevení otevíral "velký spor věků mezi Kristem a satanem". Když o tom Ellen Whiteová později psala, uvedla, že ačkoli toto téma nebylo nové, měla je nyní vypsát:

*Ve vidění v Lovett's Grove se opakovala většina věcí, které jsem viděla před deseti lety a které se týkaly velkého sporu věků mezi Kristem a satanem, a já jsem dostala pokyn, abych je sepsala. Bylo mi ukázáno, že sice budu muset bojovat s mocnostmi temnoty, neboť satan bude vyvíjet velké úsilí, aby mi v tom zabránil, ale musím důvěřovat Bohu a andělé mě v tomto konfliktu neopustí. 10 Ellen G. White, **Life Sketches of Ellen G. White** (Mountain View, CA: Pacific Press, 1915), str. 162.*

Téměř pět měsíců po zážitku v Lovett's Grove pracovala Ellen Whiteová na sepsání tohoto vidění a jeho vydání v knižní podobě. Začátkem září 1858 byl k dispozici první díl knihy **Spiritual Gifts** (Duchovní dary) pod názvem **The Great Controversy between Christ and His Angels and Satan and his Angels** (Velký spor mezi Kristem a jeho anděly a satanem a jeho anděly). 11 (Ta byla později vydána spolu s dalšími materiály pod názvem **Early Writings** – Rané spisy). Ellen bylo v té době pouhých třicet let, ale během následujících více než padesáti let se tato malá kniha o pouhých 219 stranách měla rozšířit na celkem 3602 stran jako pětisvazková série **Conflict of the Ages** (Drama věků), přičemž pouze pátá a závěrečná kniha ponese původní souhrnný název **The Great Controversy** (Velký spor věků). Toto všezahrnující téma velkého sporu se mělo stát základním kontextem, v němž byly chápány všechny adventistické nauky, včetně pozdního deště a hlasitého volání. Tak tomu bylo již před rokem 1858, ale po zbytek práce Ellen Whiteové se na něj bude klást stále větší důraz:

*Vidění v Lovett's Grove v Ohiu v neděli odpoledne v polovině března 1858 bylo velmi důležité. Téma velkého sporu mezi Kristem a jeho anděly na jedné straně a satanem a jeho anděly na straně druhé v něm bylo vnímáno jako jeden souvislý a úzce propojený řetězec událostí trvající šest tisíc let. Tato vize postavila adventisty sedmého dne do jedinečné pozice s jasným pohledem na působení Prozřetelnosti v dějinách našeho světa – pohled zcela odlišný od pohledu světských historiků, kteří vidí dějinné události jako souhrn lidských činů, často zdánlivě výsledek náhody nebo přirozeného vývoje. Jinými slovy, tato a další vize velkého konfliktu věků přinášejí filozofii dějin, která odpovídá na mnohé otázky a v prorocké předpovědi dává jistotu konečného vítězství dobra nad zlem. 12 Arthur L. White, **Ellen G. White: The Early Years** (Washington, D.C.: Review and Herald Pub. Assn., 1985), str. 366.*

V letech po svém vidění z roku 1858 bylo pro Ellen Whiteovou stále větším břemenem psát, co jí Pán v souvislosti s velkým sporem ukázal (a stále ukazoval). Její výroky týkající se hlasitého volání a pozdního deště také nabyly nového významu. V mnoha prohlášeních Ellen Whiteová spojovala Zjevení 18, světlo, které má osvitit zemi svou slávou, s pozdním deštěm i hlasitým voláním. Světlo má jít před andělem ze Zjevení 18 a následovat ho. Toto světlo má být sesláno z nebe, aby působilo proti zkaženosti církvi od roku 1844, aby pomohlo sjednotit Boží lid v poselství a připravit ho na to, aby obstál v době soužení:

*Pak jsem spatřila jiného mocného anděla, který byl pověřen sestoupit na zem, spojit svůj hlas s třetím andělem a dodat jeho poselství moc a sílu. Tomuto andělu byla propůjčena velká moc a sláva a když sestoupil, země se rozzářila jeho slávou. Světlo, které šlo před tímto andělem a za ním, pronikalo všude. ... Tento anděl ... se připojuje k poslednímu velkému dílu poselství třetího anděla, když se **zesiluje do hlasitého volání**. ... Viděla jsem, jak na nich spočívá veliké světlo a jak se spojují v poselství a neohroženě a s velkou silou hlásají poselství třetího anděla. ... Viděla jsem, že toto poselství se uzavře s mocí a silou daleko přesahující půlnoční volání. 13** Ellen G. White, **Spiritual Gifts**, vol. 1, faksimile reprint (Washington, D.C.: Review and Herald Pub. Assn., 1945), s. 193-196, napsáno v roce 1858.

*Byla jsem upozorněna na dobu, kdy se uzavíralo poselství třetího anděla. Boží moc spočinula na jeho **lidu**. Ten dokončil své dílo a byl připraven na těžkou hodinu, která ho čekala. Dostalo se mu pozdního deště neboli občerstvení z Pánovy přítomnosti a živé svědectví bylo oživeno. Poslední velké varování zaznělo všude a vyburcovalo a rozzuřilo obyvatele země, kteří nechtěli poselství přijmout. 14* Ellen G. White, **Spiritual Gifts**, vol. 1, faksimile reprint (Washington, D.C.: Review and Herald Pub. Assn., 1945), str. 197, napsáno v roce 1858.

Jak se členové Kristova těla budou blížit k období svého posledního střetu, "času Jákovova soužení", budou dorůstat do Krista a budou se z velké části podílet na jeho Duchu. Až třetí poselství nabere na hlasitosti a až bude závěrečné dílo provázet velká moc a sláva, věrný Boží lid bude mít na této slávě účast. Je to pozdní déšť, který je oživí a posílí, aby prošli časem soužení. Jejich tváře budou zářit slávou onoho světla, které doprovází třetího anděla. 15 Ellen G. White, "The Future", **Review and Herald**, 27. května 1862, str. 202.

V roce 1859 Ellen Whiteová napsala o zatvrzelosti srdce, která bránila svědectví Laodicejským, aby vykonalo své dílo. Horlivé pokání by přineslo Ježíšovu přítomnost a připravilo církev na hlasité volání třetího anděla. 16 To bylo synonymem pro pozdní déšť. Ale pustí se "Boží lid" do tohoto díla? V šedesátých letech 19. století Ellen Whiteová mnohokrát psala o stavu církve. Pokud měl být lid připraven přijmout pozdní déšť a hlasité volání, bylo zapotřebí individuálního díla. Následující výroky vystihují situaci kolem 60. let 19. století:

*Bylo mi ukázáno, že svědectví Laodicejským se vztahuje na Boží lid v současné době a že důvodem, proč nedosáhlo většího úspěchu, je tvrdost jejich srdce. Bůh však **poskytl** poselství na vykonání jeho díla čas. Srdce se musí očistit od hříchů, které tak dlouho uzavíraly cestu Ježíši. ... Když bylo poprvé předloženo, vedlo k pečlivému zkoumání srdce. Všude se vyznávaly hříchy a Boží lid byl vyburčován. Téměř všichni věřili, že toto poselství skončí hlasitým voláním třetího anděla. Protože však neviděli mocné dílo, které se v krátké době uskutečnilo, mnozí účinek poselství **ztratili**. Viděla jsem, že toto poselství nedokončí své dílo během několika krátkých měsíců. Je určeno k tomu, aby probudilo Boží lid, odhalilo mu jeho odpadlictví a vedlo ho k horlivému pokání, aby mohl být obdařen Ježíšovou přítomností a připraven na hlasité volání třetího anděla.... Kdyby se plně dbalo rady Pravého svědka, Bůh by pro svůj lid konal s větší mocí. ... Ti, kteří projdou každým bodem a ob stojí v každé zkoušce a zvítězí, ať už je cena jakákoli, dbali rady Pravého Svědka a obdrží pozdní déšť, a tak budou uzpůsobeni k proměnění. 17* Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 1, s. 186-187, napsáno v roce 1859.

Duchovní pracovníci a lid nejsou na dobu, ve které žijí, připraveni a téměř všichni, kdo vyznávají, že věří přítomné pravdě, nejsou připraveni pochopit způsob přípravy na tuto dobu. ... Jsou zcela nezpůsobilí přijmout pozdní déšť a ... satan ... je chce přivést ke ztroskotání víry a vnutit jim nějaký příjemný sebeklam. Myslí si, že mají pravdu a přitom se mýlí. 18 Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 1, str. 466, napsáno v roce 1865.

Boží lid není připraven na hlasité volání třetího anděla. Má sám za sebe vykonat práci, kterou by neměl nechávat na Bohu, aby ji udělal za ně. Bůh jim vykonání tohoto díla přenechal. Je to individuální dílo, nikdo ho nemůže vykonat za někoho druhého. 19 Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 1, str. 486, napsáno v roce 1865.

Bylo mi ukázáno, že pokud Boží lid nevyvíjí žádné úsilí, ale čeká, až na něj přijde osvěžení, které odstraní jeho špatnosti a napraví jeho chyby; pokud spoléhá na to, že ho to očistí od nečistoty těla a ducha a uzpůsobí k tomu, aby se zapojil do hlasitého volání třetího anděla, bude shledán nedostatečným. Osvěžení neboli Boží moc přichází pouze na ty, kdo se na ni připravili tím, že konají práci, kterou jim Bůh uložil, totiž očišťují se od veškeré špíny těla a ducha a zdokonalují se v bázni Boží ve svatosti. 20 Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 1, str. 619, napsáno v roce 1867.

V 70. letech 19. století se na Božích zaslíbeních nic nezměnilo. Stále sliboval, že lidi očistí od veškerého znečištění, aby byli schopni rozpoznat a přijmout pozdní déšť a hlasitě zvěstovat poselství třetího anděla. Právě tímto způsobem mělo hlasité volání a samotný pozdní déšť hrát roli v tom, že pomůže členům církve růst v charakteru a připraví je na to, aby obstáli v závěrečném konfliktu:

Jak se údy Kristova těla budou blížit období svého posledního souboje, dorostou do něj a budou mít vyvážené charaktery. Jakmile poselství třetího anděla nabere na hlasitosti, bude závěrečné dílo provázet velká moc a sláva. Je to pozdní déšť, který oživuje a posiluje Boží lid, aby prošel dobou Jákobova soužení, o níž hovoří proroci. Odrazí se na nich sláva onoho světla, které doprovází třetího anděla. Bůh svůj lid v tomto čase nebezpečí zachová. 21 Ellen G. White, "Jacob and the Angel", **Signs of the Times**, 27. listopadu 1879.

Pán nadále kladl na Jamese i Ellen Whiteovou břemeno, aby více publikovali o tématu Velkého sporu, ale byla to velmi rušná doba a satan byl vždy připraven způsobit zpoždění. Pokračující úsilí o zavedení církevního uspořádání zabralo velkou část počátku 60. let 19. století. V květnu 1863 se v Battle Creeku sešlo "první oficiální zasedání Generální konference", které "značilo završení tvorby organizační struktury mezi adventisty sedmého dne". 22 Arthur L. White, **Ellen G. White: The Progressive Years** (Hagerstown, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1986), str. 33.

Tím však problémy způsobené růstem postupujícího hnutí neskončily. Nepokoje a občanská válka, které v té době ve Spojených státech probíhaly, si rovněž vyžádaly čas a pozornost. 23 Arthur L. White, **Ellen G. White: The Progressive Years** (Hagerstown, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1986), s. 34-72.

Naléhavá potřeba zdravotní reformy a nově vybudovaný Západní institut pro zdravotní reformu v Battle Creeku spolu s výzvami lidí přinášejících fanatismus velmi zatěžovaly Jamese i Ellen. Nemoci jim samým nebyly cizí, James v letech 1865-1873 prodělal čtyři mozkové příhody, které si od Ellen vyžádaly další čas a pozornost a odváděly ji od důležitého psaní. 24 Arthur L. White, **Ellen G. White: The Progressive Years** (Hagerstown, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1986), s. 73-238, 381.

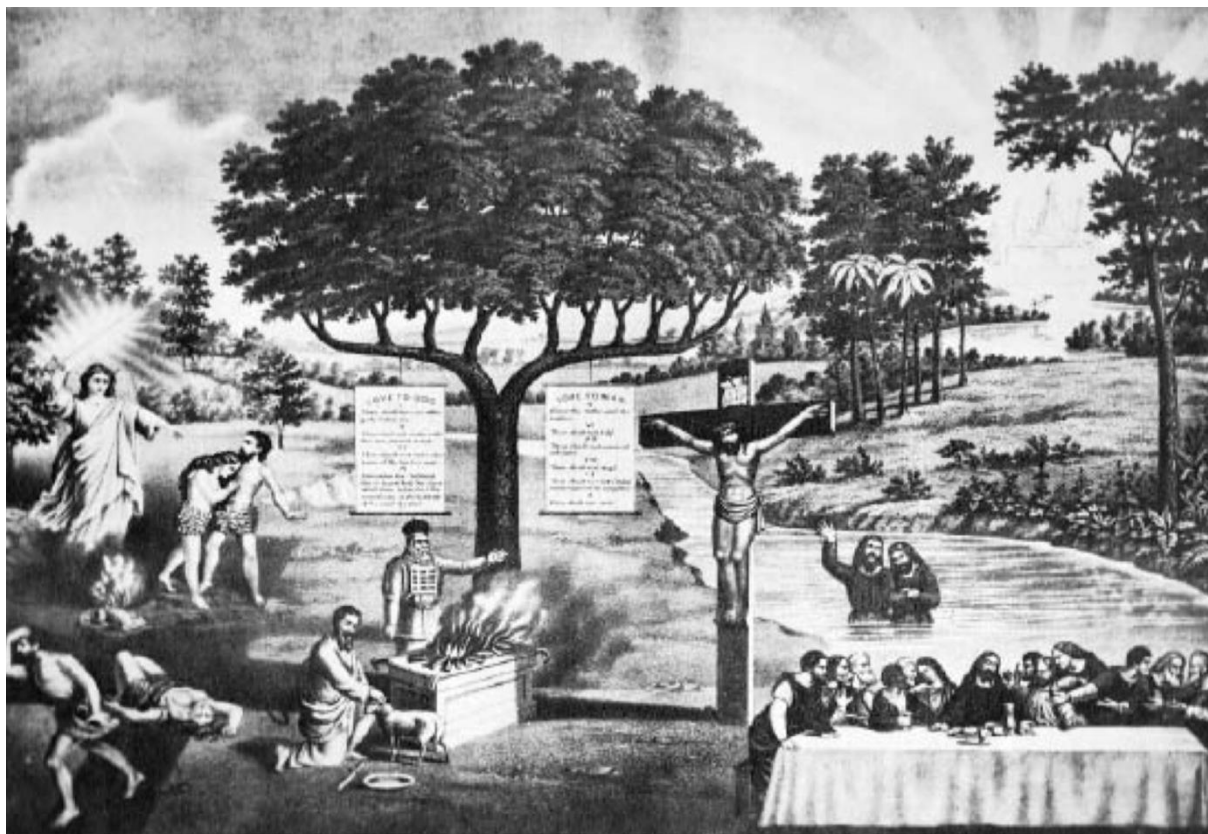
Ellen nebyla jen manželkou, ale také matkou. V září 1860 porodila jejich čtvrté dítě, Johna Herberta. O tři měsíce později jejich malé dítě zemřelo, aby se k němu v prosinci 1863 připojil také nejstarší syn Henry. 25 Arthur L. White, **Ellen G. White: The Progressive Years** (Hagerstown, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1986), s. 70-72; *The Early Years*, s. 24-31.

Tyto příklady představují jen malou ukázkou zkoušek, kterým James a Ellen Whiteová čelili během let usilovné práce pro Boží církev v době konce. V listopadu 1870 byl konečně vydán první svazek knihy **The Spirit of Prophecy** (Duch prorocství), který zahrnoval příběhy od stvoření až po vládu Šalamouna. V roce 1876 byl vydán 2. díl, který se zabýval životem a učením Krista a Jeho zázraky. V roce 1878 následoval 3. díl, který zahrnoval zbývajících příběhů Kristova života až po Jeho ukřižování. Avšak tou knihou, která Ellen Whiteové tolik ležela na srdci, byl 4. díl, který se stal **The Great Controversy** (Velkým sporem věků).

Pán si přál, aby Ellen a James Whiteovi byli uvolnění od své další práce a ona mohla věnovat čas podrobnějšímu sepsání témat velkého sporu. Život v Battle Creek, kde byl James redaktorem **Review**, jim pro tuto práci nedával čas. V létě 1881 měli v plánu odjet na západ do Kalifornie, kde by se Ellen mohla více věnovat psaní. Jamesovi také leželo na srdci břemeno, aby důkladněji představil téma vykoupení:

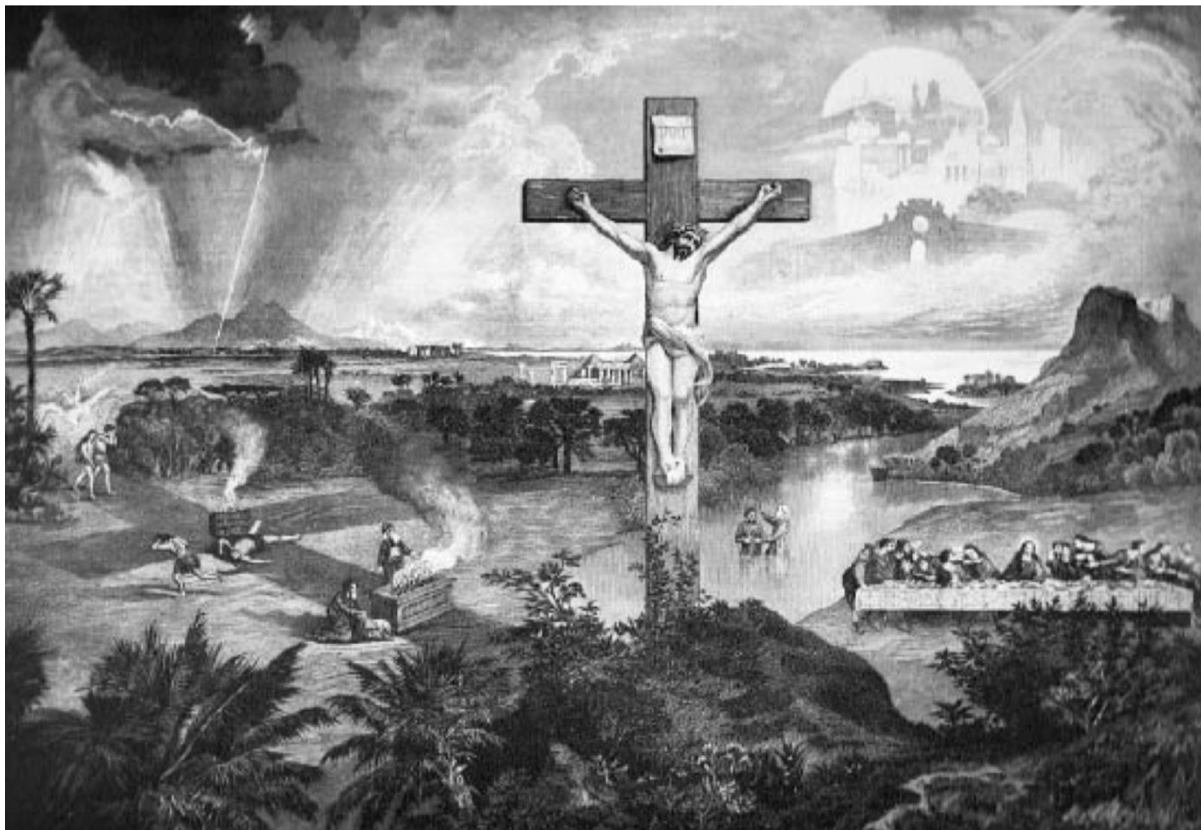
*Jaro a začátek léta roku 1881 jsme strávili společně v našem domě v Battle Creeku. Můj manžel doufal, že si zařídí svou práci tak, abychom mohli odjet na pobřeží Tichého oceánu a věnovat se psaní. Měl pocit, že jsme udělali chybu, když jsme dovolili, aby nás zdánlivé potřeby a prosby našich bratří přiměly k aktivní kazatelské práci, zatímco **jsme se** měli věnovat **psaní**. Můj manžel toužil důkladněji představit slavné téma vykoupení a já jsem dlouho uvažovala o přípravě důležitých knih. Oba jsme cítili, že dokud naše duševní síly neochabují, měli bychom tato díla dokončit – že je to povinnost, kterou jsme dlužni sobě a Boží věci, abychom si odpočinuli od vravy boje a předali našemu lidu vzácné světlo pravdy, které Bůh otevřel naší mysli.* 26 Ellen G. White, **Life Sketches**, str. 247.

Nadcházející zimu jsme chtěli věnovat psaní [1881]. Můj manžel řekl: "Neodvracejme se od našeho záměru. Myslím, že jsme se dopustili chyby, když jsme dovolili, aby nás zdánlivé potřeby díla a upřímné prosby našich bratří přiměly k aktivní kazatelské práci, zatímco jsme měli psát. ... Jsem si jist, že máme před sebou krizi. Měli bychom si uchovat své fyzické a duševní síly pro budoucí službu. Slavné téma Vykoupení mělo být již dávno lidem plněji představeno, ale já jsem se nechal povolat do terénu, abych se zúčastnil táborových shromáždění, a tak jsem se opotřeboval, že jsem se nemohl věnovat psaní." 27 Uriah Smith, **Last Sickness and Death of James White** (Battle Creek, MI: Review and Herald Press, 1881), str. 54

PŮVODNÍ OBRAZ S NÁZVEM "CESTA ŽIVOTA"

Někdy na začátku 1870, Dr. M. G. Kellogg navrhl obrázek o rozměrech 19 × 24 palců zobrazující plán spásy, který opatřil autorskými právy a dal mu název Cesta života: "Obrázek nesl podtitul 'Od ztraceného ráje k ráji obnovenému'. Příběh pádu člověka a jeho obnovy se odvíjel od samotných bran ráje a byl zobrazen na alegorické rytině." Obraz byl doprovázen popisnou brožurou a prodával se prostřednictvím časopisu **Review and Herald**. 28 (LeRoy E. Froom, **Movement of Destiny**, s. 182-183.) James White shledal, že obrázek je "velkou pomůckou pro adventistické evangelisty v jejich úsilí správně představit vztah mezi zákonem a evangeliem". 29 ("History of the Way of Life Pictures", Ellen G. White Estate, Shelf Document, nedatováno, s. 2.) V roce 1876 se James White rozhodl obrázek vylepšit a vydat novou popisnou brožuru a vytiskl 20 000 výtisků, které se prodávaly prostřednictvím **Review** a **The Signs**. 30 (James White, "Way of Life", *Review and Herald*, 14. prosince 1876, str. 192.) Dominantním prvkem na obraze však bylo Desatero přikázání visící na dvou spodních větvích obrovského stromu uprostřed obrazu. Ačkoli byl na obraze přítomen kříž, nevyčníval tak výrazně jako strom zákona.

REVIDOVANÝ OBRAZ S NÁZVEM "KRISTUS-CESTAŽIVOTA"

O čtyři roky později se James White pustil do další revize litografie, která ukázala změnu důrazu v jeho pojetí tím, že kříž získal prominentní místo uprostřed obrazu. V dopise své ženě z počátku roku 1880 James uvedl: "Mám také náčrt nového obrazu, Hle, Beránek Boží. Ten se od Cesty života liší v těchto detailech: Strom zákona je odstraněn. Kristus na kříži je zvětšen a umístěn uprostřed." ³¹ (James S. White Ellen G. Whiteové, 31. března 1880, in "History of the Way of Life Pictures", Ellen. G. White Estate, Shelf Document, nedatováno, str. 2.) V lednu 1881 se James vydal do New Yorku za Thomasem Morganem, o němž se říkalo, že je nejlepším umělcem na světě, v naději, že nechá zhotovit ocelorytinu Cesty života. Ještě více inspirován potenciální silou nového obrazu k němu James příště plánoval vydat knihu, která by rozšířila již vytištěný výklad plánu spasení. Plánoval ji nazvat ***Christ, the Way of Life: From Paradise Lost to Paradise Restored*** (Kristus, Cesta života: Od ztraceného ráje k ráji obnovenému). ³² ("History of the Way of Life Pictures," str. 2.) Obraz Cesta života však nebyl jediným příkladem změny důrazu v Jamesově životě.

Více kázat Krista. 33*

Inspirací a podnětem pro následující výzkum byl telefonický rozhovor s Raymondem Josephem v lednu 2010.

V únoru 1881 James White vyjádřil přání, aby adventističtí kazatelé trávili více času představováním Krista. Sami však musí mít víc než jen teorii o Kristu. Kristus v nich musí "přebývat". Věrný svým vlastním slovům začal James zdůrazňovat Krista ve všech svých kázáních i při jednání s ostatními. Takový byl výsledek plnějšiho přebývání v Kristu:

*Někteří lidé v **nitru** neskonale touží po Kristu a pisatel patří k této skupině. Někteří z nás se věnují podnikání, práci a péči a dávají Kristu jen málo místa v mysli a v citech. U jiných to byla téměř samá teorie, zabývání se Zákonem a proroky, přirozeností a osudem člověka a poselstvími, přičemž v nich do znepokojivé míry chyběl Kristus, který v **nich** měl přebývat. ...*

Naši kazatelé potřebují více povzbuzení. Měli by více kázat o Kristu a měli by více znát toho, na němž závisí všechny naše naděje na úspěch zde, i v nebi na onom světě. **34** James White, "Eastern Tour", **Review & Herald**, 8. února 1881, str. 88.

Dvě léta jsem s ním [Jamesem Whitem] strávil v Coloradu. V posledních několika měsících ... jsem s ním byl asi osm týdnů, takže jsem měl nejlepší příležitost ho důkladně poznat. ... Na našich společných cestách se často zmiňoval o chybách, kterých se podle svého mínění v životě dopustil. Když jsme se spolu o samotě modlili, plakal nad nimi a prosil o milost, aby byl opravdovým křesťanem. Často mi soukromě říkal a také o tom znovu a znovu mluvil téměř ve všech svých kázáních letos na jaře a v létě, že cítí, že musí být něžnější ke svým bratrům, soucitnější k bloudícím, že musí pěstovat více lásky ke Kristu a více trpělivosti ve svých zkouškách. ... Jak si jistě všichni pamatují, všude, kde v posledních měsících kázal, se ve velké míře zabýval vírou v Krista a bezmeznou Boží láskou. **35** D. M. Canright, "My Remembrance of Elder White", **Review & Herald**, 30. srpna 1881, str. 153.

Koncem června a v červenci 1881 pokračovali James a Ellen Whiteovi ve své službě v Battle Creeku. James byl stále šéfredaktorem časopisu **Review**. Často chodili do hájů poblíž svého domu, aby se tam modlili. Ellen Whiteová později na jednu takovou příležitost vzpomínala:

Když šel na obvyklé místo k modlitbě, [James] se náhle zastavil; jeho tvář byla velmi bledá a řekl: "Na mého ducha padla hluboká tíseň. Nejsem skličený, ale cítím, že se chystá nějaká změna v záležitostech, které se týkají mě i tebe. Co kdybych nepřežil? To přece není možné! Bůh má pro tebe dílo, které máš vykonat. Doufám však, že si dopřeješ čas na odpočinek, aby ses mohla zotavit z tohoto oslabeného stavu. Trvá to tak dlouho, že cítím velké obavy o to, jak to dopadne. Cítím nebezpečí a s ním přichází i nevýslovná touha po zvláštním Božím požehnání, po ujištění, že všechny mé hříchy jsou smyty Kristovou krví. Vyznávám své chyby a prosím o odpuštění za každé slovo nebo čin, který ti způsobil zármutek. Naším modlitbám nesmí nic bránit. Všechno musí být mezi námi a Bohem v pořádku."

*Tam jsme si v pokoře **nitra** navzájem vyznali své chyby a pak jsme se vroucně modlili za Boží milosrdenství a požehnání. Můj manžel zůstal skloněný ještě několik minut poté, co naše modlitby ustaly. Když vstal, měl veselou a šťastnou tvář. Chválil Pána a říkal, že cítí jistotu Kristovy lásky. ...*

*Poté pronesl několik slov upřímné modlitby: "Ty, Bože, máš dílo, které má být vykonáno na zemi; dílo tak veliké, že se při pomýšlení na jeho velikost chvějeme ve své slabosti. Dáš-li nám však sílu, ujmeme se díla svěřeného do našich rukou a poneseme je dál. Budeme usilovat o to, abychom sebe sami **odsunuli** do pozadí a v každém slově a životním činu zvětšovali moc milosti. Je to naše slavnostní důvěra. Jaký bude náš záznam v den Boží? Budu tě chválit, Hospodine, neboť jsem celý tvůj a ty jsi můj."* **36** Ellen G. White Rukopis 6, září 1881; viz Uriah Smith, **A Sketch of the Last Sickness and Death of Elder James White**, s. 47, 48.

Nedlouho poté začal James tušit, jaké dopady by na práci v Battle Creeku mohlo mít, kdyby s Ellen odjeli na západní pobřeží. Ellen "na něj naléhala, že je důležité hledat pracovní pole, kde by se zbavili břemen, která na nás v Battle Creeku nutně doléhají". V odpovědi James hovořil o různých záležitostech, které vyžadují pozornost, než budou moci odjet – o povinnostech, které někdo musí udělat. Pak se s hlubokým citem zeptal:

"Kde jsou muži na tuto práci? Kde jsou ti, kteří budou mít nezištný zájem o naše instituce a kteří budou stát na straně práva, neovlivnění žádným vlivem, s nímž mohou přijít do styku?" Se slzami v očích vyjádřil své obavy o naše instituce v Battle Creeku. Řekl: "Můj život byl zasvěcen budování těchto institucí. Zdá se mi, že opustit je, je jako smrt. Jsou jako mé děti a já od nich nemohu oddělit svůj zájem. Tyto instituce jsou Pánovým nástrojem k vykonání určitého díla. Satan se snaží bránit a zmařit každý prostředek, kterým Pán pracuje na spáse lidí. Pokud se velkému protivníkovi podaří zformovat tyto

instituce podle měřítek světa, je jeho cíl dosažen. Nejvíce mi záleží na tom, abychom měli správného člověka na správném místě. **Pokud jsou** lidé zastávající odpovědná místa **slabí** v morální síle a váhají v zásadách a mají sklon vést ke světu, **je** dost těch, kteří **se** svěst nechají. Zlé vlivy nesmí převládnout. Raději bych zemřel, než abych se dožil toho, že tyto instituce budou špatně řízeny nebo že se odvrátí od účelu, za kterým byly zřízeny.“ 37 Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 1, s. 106-107.

Smrt Jamese Whitea.

James se rozhodl. Raději by zemřel, než aby se dočkal změn v Battle Creeku, do kterého vložil svůj život a duši. Za několik dní, kdy s Ellen společně vyrazili v kočáře na táborové setkání, James prochladl a brzy se u něj projevila těžká nemoc. Koncem týdne bylo zřejmé, že pokud ho Pán neuzdraví, tak zemře. Když Ellen Whiteová seděla po boku svého umírajícího manžela, Pán jí dal zaslíbení pro budoucnost díla:

*Když jsem seděla s rukou svého umírajícího manžela ve své vlastní, věděla jsem, že Bůh působí. Když jsem tam seděla na posteli vedle něj, **a on byl** v takové horečce, právě tam **se** přede mnou jako jasný řetězec světla ukázalo: Dělníci jsou pohřbeni, ale dílo bude pokračovat. **Mám dělníky, kteří se tohoto díla ujmu. Nebojte se, nenechte se odradit, dílo bude pokračovat.***

Tam jsem pochopila, že mám na sebe vzít práci a břemeno silnější, než jaké jsem kdy předtím nesla. Tam jsem slíbila Pánu, že budu stát na svém místě a sloužit, a snažila jsem se to splnit. Pokud je to možné, vykonávám Bohem svěřenou práci s vědomím, že Bůh vnese do tohoto díla prvek, který jsme dosud neměli. 38* Ellen G. White Rukopis 9, “Responding to New Light,” 3. února 1890; v **1888 Materials**, str. 540.

Bůh vzbudí další, kteří do díla vnesou prvek, který dosud neměli. Po Jamesově smrti byla Ellen Whiteová sama na pokraji smrti. Když se uzdravila, hledala Pánovu vůli pro svůj život. V zajímavém snu dostala odpověď. Její spisovatelská práce byla nesmírně důležitá; prostřednictvím psaní se dělila o to, co jí Bůh před lety ukázal a co by mělo být předloženo lidem. Bylo jí také ukázáno, že se s Božím lidem má podělit o další vzácné klenoty světla:

*"Ellenin sen o Jamesovi po jeho smrti – Před několika dny jsem prosila Pána o světlo ohledně své povinnosti. V noci se mi zdálo, že sedím v kočáře, řídím a sedím na pravé straně. **Otec [James White]** byl v kočáře, seděl po mé levé ruce. Byl velmi bleďý, ale klidný a vyrovnaný. 'Proč, otče,' zvolala jsem, 'jsem tak šťastná, že tě mám opět po mém boku! Měla jsem pocit, že polovina mého já je pryč. Otče, viděla jsem tě umírat, viděla jsem **jak tě pohřbívají.** Slitoval se Pán nade mnou a dovolil ti, aby ses ke mně opět vrátil a abychom spolu pracovali jako dřív?*

*Vypadal velmi smutně. Řekl: "Pán ví, co je pro tebe i pro mě nejlepší. Moje práce mi byla velmi drahá. Udělali jsme chybu. **Reagovali** jsme na naléhavé výzvy našich bratrů, abychom se zúčastnili důležitých setkání. Neměli jsme to srdce odmítnout. ..."*

*"Nyní, Ellen, ti budou stejně jako dosud volat a žádat tě, aby ses zúčastnila důležitých schůzek, jako tomu bylo v minulosti. Tuto záležitost však předlož Bohu a **ani na** nejupřímnější pozvání **nereaguj.** Tvůj život visí jako na vlásku. Musíš odpočívat v klidu, být osvobozena od všeho **rozruchu** a od všech nepříjemných starostí. **Za ty roky jsme** svým psaním **mohli** vykonat mnoho práce na tématech, která lidé potřebují, o nichž jsme měli světlo a můžeme jim je předložit, což ostatní nemohou. Takto můžeš pracovat, až se ti vrátí síly, což se stane, a svým psaním můžeš udělat mnohem více než svým hlasem.*

*Podíval se na mě a řekl: "Nebudeš tato varování zanedbávat, že ne, Ellen? ... Měli jsme odjet na pobřeží Tichého oceánu už dřív a věnovat se psaní. Uděláš to teď? Vezmeš, jakmile se ti vrátí síly, pero a sepišeš ty věci, které tak dlouhou dobu očekáváme, **a** budeš to dělat v klidu? Jsou tu důležité záležitosti,*

kteří lid potřebuje. Udělej z toho svou prioritní záležitost. Budeš muset lidem **tu a tam** něco říci, ale vyhni se odpovědnosti, která nás stáhla dolů.

"Dobře," řekla jsem, "Jamesi, teď už budeš vždycky bydlet u mě a budeme pracovat společně. Řekl: "Zůstal jsem v Battle Creeku příliš dlouho. Měl jsem odjet do Kalifornie už před více než rokem. Ale chtěl jsem pomoci práci a institucím v Battle Creeku. Udělal jsem chybu. Tvé srdce je citlivé. Budeš mít sklon dělat stejné chyby jako já. Tvůj život může být užitečný pro Boží věc. Ach, ta vzácná témata, které Pán chtěl, abych přinesl lidem, drahocenné klenoty světla! Probudila jsem se. Ale ten sen mi připadal tak skutečný. 39 Ellen G. Whiteová W. C. Whiteovi, Dopis 17, 12. září 1881, s. 2-4; v **Manuscript Releases**, vol. 10, s. 38-40.

Poté, co se Ellen Whiteová po Jamesově smrti zotavila, přestěhovala se do Healdsburgu v Kalifornii, kde hledala klid a odpočinek, aby se mohla znovu pustit do práce na čtvrtém díle **The Great Controversy** (Velkého sporu věků). 40*

Začátkem srpna 1882 si Ellen Whiteová koupila dvoupatrový dům na Powell Street, která hraničila s městem. Koncem srpna, když byla v Oaklandu, prodělala vážnou nemoc, která trvala několik týdnů. Když se začala zotavovat, prosila, aby ji odvezli do ozdravovny ve Svaté Heleně, ale ani tam se její stav nezlepšil. Když se blížil čas kalifornského táborového shromáždění, které se mělo konat v Healdsburgu, požádala, aby ji odvezli zpět do jejího domova v Healdsburgu. Přála si být dostatečně silná, aby mohla na táborovém shromáždění vydat své svědectví. Ona i její rodina doufaly, že v prostředí táborového shromáždění zažije obnovu života a síly. 41 Následující odstavec a oddíl jsou převzaty z knihy, Arthur L. White, **The Lonely Years**, s. 203-205.

Táborové shromáždění bylo zahájeno začátkem října 1882 v háji vzdáleném asi půl míle od jejího domova. Ačkoli byla velmi slabá a sotva se dokázala zvednout z postele, v poledne první soboty dala pokyn pro připravení místa ve velkém stanu, kde by mohla slyšet řečníka. Na širokém řečnickém pultu pro ni připravili pohovku, a pak ji do velkého stanu přenesli a položili na ni. Ti, kdo byli poblíž, si všimli nejen její slabosti, ale také jak je její obličej smrtelně bledý. Ellen Whiteová při vzpomínce na tento zážitek o několik let později uvedla, že nejenže byl velký stan plný, ale "zdálo se, jako by byl přítomen téměř celý Healdsburg". 42 Ellen G. White, Dopis 82, 28. února 1906; viz **Daughters of God: Messages Especially for Women** (Silver Spring, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1998), str. 219.

Je to zázrak.

J. H. Waggoner, redaktor časopisu **Signs of the Times** (Znamení doby), promluvil o sobotním odpolední "o vzniku a počátcích poselství, o jeho vývoji a současném stavu". 43 J. H. Waggoner, **Signs of the Times**, 26. října 1882. Waggoner také představil znamení, která ukazovala, že Boží den je velmi blízko. Když skončil svůj projev, obrátila se Ellen Whiteová k Williemu a paní Ingsově, kteří stáli po jejím boku, a řekla: "Pomůžete mi vstát a pomůžete mi stát na nohou, zatímco řeknu pár slov?" "Ano," odpověděla paní Ingsová. Pomohli jí ke stolu. "Pět minut jsem tam stála," vzpomínala později, "snažila jsem se mluvit a myslela jsem si, že je to můj poslední projev na rozloučenou." Oběma rukama se podpírala na kazatelně:

Najednou jsem pocítila sílu, která mě zasáhla jako elektrický výboj. Prošla mi tělem až do hlavy. Lidé říkali, že jasně viděli, jak mi krev stoupá ke rtům, do uší, na tváře a na čelo. 44 Ellen G. White, Dopis 82, 28. února 1906; v **Daughters of God**, str. 220.

Zdálo se, že se na ni upírají všechny oči v publiku. Pan Montrose, obchodník z města, se postavil na nohy a zvolal: "Vidíme zázrak, který se děje před našima očima; paní Whiteová je uzdravena!" Její hlas zesílil, její věty zněly jasně a plně a ona vydala svědectví, jaké posluchači ještě nikdy neslyšeli. J. H. Waggoner doplnil příběh ve své zprávě v **The Signs** [pozn. překl.: časopisu Znamení doby]:

Její hlas a vzhled se změnily a ona chvíli mluvila jasně a energicky. Poté vyzvala ty, kteří chtěli začít sloužit na Božím díle, a ty, kteří odpadli, aby přišli dopředu, a na výzvu odpovědělo velké množství lidí. 45 J. H. Waggoner, **Signs of the Times**, 26. října 1882.

Uriáš Smith, který byl přítomen, v **Review and Herald** uvedl, že po zázračném uzdravení "byla schopna účastnit se shromáždění ... jako obvykle a šestkrát promluvila s obvyklou silou hlasu a jasností myšlenek". 46 Uriah Smith, "Close of the California Campmeeting," **Review and Herald**, 31. října 1882, str. 680.

Ellen Whiteová o tomto zážitku řekla: "Bylo to, jako by někdo vstal z mrtvých. ... Toto znamení měli mít lidé v Healdsburgu jako svědectví pravdy." 47 Ellen G. White, *Dopis* 82, 28. února 1906; **Daughters of God**, str. 220.

Tato událost, která se zdála být zlomem v jejím fyzickém stavu, otevřela cestu k silné službě. Když podávala zprávu o své dvouměsíční nemoci, poznamenala, že očekávala, že se bude postupně zotavovat. Místo toho byla uzdravena okamžitě: 48 Arthur L. White, **The Lonely Years**, str. 205.

Dva měsíce jsem nepsala, ale jsem hluboce vděčná, že nyní mohu pokračovat. Pán mi dal další důkaz svého milosrdenství a milující laskavosti tím, že mi opět navrátil zdraví. Nedávná nemoc mě přivedla velmi blízko hrobu, ale modlitby Božího lidu mi pomohly. ...

*Když přišla první sobota shromáždění, cítila jsem, že musím být na táborovém setkání, protože se tam mohu setkat s Božským Léčitelem. ... Lidé mě viděli v mé slabosti a mnozí poznamenali, že **jsem podle všeho kandidátem na to, odebrat se do hrobu.** Téměř všichni přítomní si všimli změny, která se ve mně odehrála, zatímco jsem k nim promlouvala. ... Boží moc pro mě vykonala velké dílo, z čehož mám radost. Během shromáždění jsem byla schopna pracovat každý den a několikrát jsem mluvila více než hodinu a půl. Celý můj organismus byl prodchnut novou silou a energií. Mou duši ovládl nový příliv citů, nová a povznesená víra. ...*

*Před svou nemocí jsem si myslela, že věřím v Boží zaslíbení, ale překvapila mě velká změna, která se ve mně odehrála a která daleko předčila mé očekávání. Nejsem hodna tohoto projevu Boží lásky. Mám důvod chválit Boha vroucněji, chodit před ním ve větší pokoře a milovat ho horlivěji než kdykoli předtím. Jsem znovu zavázána dát Pánu vše, co ve mně je. Musím **vrhat** na druhé požehnanou záři, které Bůh **dovolil** zářit na mě.* 49 Ellen G. White, "My Health Restored," **Signs of the Times**, 2. listopadu 1882, str. 484.

Splněný slib.

Na táborovém shromáždění v Healdsburgu v roce 1882 se neodehrál jenom jeden zázrak. Mladý E. J. Waggoner, syn J. H. Waggonera, se ve svých 27 letech zúčastnil táborového shromáždění, kde byla Ellen Whiteová zázračně uzdravena. E. J. Waggoner se narodil adventistickým rodičům v roce 1855. Vyrůstal v Michiganu a později vystudoval Battle Creek College, kde se také seznámil se svou ženou Jessie Moserovou a oženil se s ní. Poté Waggoner opustil Battle Creek, aby se věnoval studiu medicíny, které absolvoval v nemocnici Long Island College v newyorském Brooklynu, kde promoval v roce 1878. 50* Clinton Wahlen, *Selected Aspects of Ellet J. Waggoner's Eschatology and Their Relation to His Understanding of Righteousness by Faith* (Master's Thesis, Andrews University, červenec, 1988, str. xiii).

Po získání titulu se Waggoner vrátil k práci v sanatoriu v Battle Creeku, kde pracoval až do roku 1880, kdy se přestěhoval do Kalifornie. Právě zde, na táborovém shromáždění v Healdsburgu v roce 1882, zažil Waggoner pozoruhodný zážitek.

E. J. WAGGONER

Když jednoho ponurého sobotního odpoledne seděl ve velkém stanu trochu stranou od shromáždění, poslouchal Ellen Whiteovou, jak kázala "evangelium Jeho milosti", a to, jak prohlásil Uriah Smith, "s mimořádnou silou hlasu a jasností myšlenek". 51* Uriah Smith, "Close of the California Campmeeting," **Review and Herald**, 31. října 1882, str. 680. Waggoner později popsal svůj zážitek jako stejně tak skutečný, jako zážitek Pavla na cestě do Damašku. Tento zážitek ho měl po zbytek života vést při studiu Bible a připravit ho na to, aby mohl toto poselství o Boží milosti předat církvi, která živořila v laodicejském stavu. Je zřejmé, že Bůh splnil svůj slib, který dal Ellen Whiteové před rokem, a vychovával další pracovníky, kteří měli nastoupit na místo Jamese Whitea. I jim kladl na srdce stejné břemeno představit Krista v celé Bibli a poskytnout plnější pohled na plán spasení a spravedlnost z víry. Waggoner o této zkušenosti psal během svého života ještě několikrát:

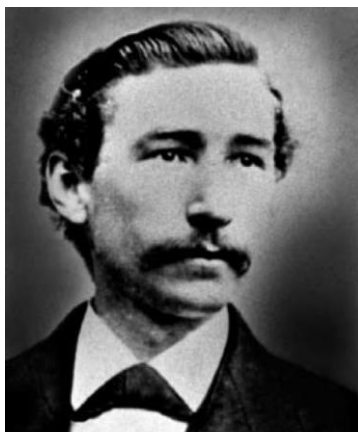
Některé události jsou mezníky v mé zkušenosti, počínaje mým prvním usvědčením z hříchu po pokárání Duchem a následném zjevení Krista ukřižovaného pro mě, když jsi mluvila na táborovém shromáždění v Healdsburgu v roce 1882. To bylo světlo na mé cestě, které mě vedlo při celém mém studiu Bible a které bylo stále jasnější a jasnější. 52 E. J. Waggoner Ellen G. Whiteové, 22. října 1900, v Document File 236b, E. G. White Estate Branch Office, Del Webb Memorial Library, Loma Linda University.

Před jednadvaceti lety [1882] jsem během přednášky, kterou jsi vedla ty [Ellen Whiteová], obdržel světlo, které bylo velkým požehnáním mého života a které mě, pokud jsem ho měl na paměti, vedlo při studiu Bible. Proto jsem měl vždy zvláštní důkazy o tom, že si tě Bůh ve své záležitosti použil pro zvláštní dílo. 53 E. J. Waggoner Ellen G. Whiteové, 3. listopadu 1903.

*Před mnoha lety seděl pisatel jednoho pochmurného deštivého odpoledne ve stanu, kde Pánův služebník přednášel **evangelium o Jeho milosti**; nezůstalo mi v paměti ani slovo z použitého textu nebo textů, ani z toho, co řečník říkal, a nikdy jsem si nebyl vědom, že bych něco slyšel; ale uprostřed přednášky se mi přihodila zkušenost, která byla zlomem v mém životě. Najednou se kolem mě rozzářilo světlo a stan se zdál osvětlený, jako by svítilo slunce; viděl jsem Krista ukřižovaného za mě a poprvé v životě mi byla zjevena skutečnost, že mě Bůh miluje a že Kristus **se** za mě osobně vydal. Bylo to všechno pro mě. Kdybych mohl popsat své pocity, ti, kteří podobnou zkušenost nezažili, **by je nepochopili**, a takovým není třeba nic vysvětlovat. Věřím, že Bible je slovo Boží, napsané svatými lidmi, kteří psali tak, jak byli pohnuti Duchem svatým, a věděl jsem, že toto světlo, které ke mně přišlo, bylo zjevením přímo z nebe; proto jsem věděl, že v Bibli najdu poselství o Boží lásce k jednotlivým hříšníkům, a rozhodl jsem se, že zbytek svého života zasvětim tomu, abych ho tam našel a zprostředkoval ostatním. Světlo, které mě tehdy osvítilo z Kristova kříže, bylo mým průvodcem při celém studiu Bible; kamkoli jsem se ve **Svaté knize** obrátil, našel jsem Krista představeného jako Boží moc ke spáse jednotlivců a nikdy jsem nenašel nic jiného.* 54 E. J. Waggoner, **The Everlasting Covenant** (International Tract Society, 1900), str. V.

Tehdy se mi před očima objevil Kristus, který byl přede mnou "zjevně ukřižován". Jednoho ponurého sobotního odpoledne jsem seděl ve velkém stanu na táborovém shromáždění v Healdsburgu trochu stranou od shromáždění. ... Jediné, co ve mně zůstalo, bylo to, co jsem viděl. Najednou se kolem mě rozzářilo světlo, stan byl osvětlen jasněji, než kdyby svítilo polední slunce, a já jsem uviděl Krista visícího na kříži, ukřižovaného za mě. V tu chvíli jsem poprvé pozitivně poznal, což přišlo jako ohromující záplava, že mě Bůh miluje a že Kristus za mě zemřel. Bůh a já jsme byli jediné bytosti ve vesmíru, které jsem si uvědomoval. Tehdy jsem věděl, tím, co jsem viděl, že Bůh v Kristu usmířil svět se sebou; já jsem byl celý svět se všemi jeho hříchy. Jsem si jist, že Pavlova zkušenost na cestě do Damašku nebyla o nic více skutečná, než ta moje. ... Okamžitě jsem se rozhodl, že budu studovat Bibli ve světle tohoto zjevení, abych mohl pomoci druhým vidět stejnou pravdu. 55 E. J. Waggoner, "Confession of Faith," 16. května 1916.*

Jen krátce po této zkušenosti se Waggoner díky Boží prozřetelnosti setkal s A. T. Jonesem a společně přinesli církvi "nejcennější poselství". Božím záměrem bylo, aby po přijetí poselství o pozdním dešti toto poselství s hlasitým voláním záhy proniklo do celého světa.

A. T. JONES

A. T. Jones se narodil v roce 1850 a na rozdíl od Waggonera nevyrůstal v adventistické rodině. Ve dvaceti letech vstoupil do armády a sloužil čtrnáct měsíců, než se mu dostaly do rukou některé adventistické publikace. 56 "Jones, Alonzo T," *SDA Encyclopedia*, vol. 10, str. 832.

Dne 8. srpna 1874 byl Jones pokřtěn ve Walla Walla v oblasti Washington. Několik týdnů "upřímně hledal Pána" a několik dní předtím obdržel "jasný důkaz o odpuštění hříchů". 57 A. T. Jones, *American Sentinel* (nondenominational), červenec 1923, str. 3; in George R. Knight, *1888 to Apostasy*, str. 15.

Po svém obrácení a křtu se okamžitě připojil k I. D. Van Hornovi v evangelizační práci a zakládání sborů na severozápadě. V roce 1877 se oženil s Frances Pattonovou a následujícího roku byl vysvěcen na kazatele. Protože se Jones nemohl účastnit dalšího vzdělávání v Battle Creeku, musel se při svém vzdělávání spoléhat na svou lásku ke čtení. Brzy se stal jedním z nejsečtějších obhájců náboženské svobody. 58 Marlene Steinweg, "A. T. Jones: Editor, Author, Preacher," *Lest We Forget*, 4. čtvrtletí, 1997, str. 2.

Jen několik měsíců před táborovým shromážděním v Healdsburgu napsala Ellen Whiteová slova, která mají ve světle Jonesovy a Waggonerovy zkušenosti s obrácením velký význam. Bůh si vybíral muže, které učil On, a ne tehdejší školy:

Do posledního slavnostního díla bude zapojeno jen několik velkých mužů.... Ale může se stát, že se pod drsným a nevábným zevnějškem projeví čistý jas pravého křesťanského charakteru. ...

Bůh bude v naší době konat dílo, které jen málokdo očekává. Vzkřísí a vyvýší mezi námi ty, kteří se nechají vyučovat spíše působením jeho Ducha než vnějším vzděláním vědeckých institucí. ... Bůh zjeví, že není závislý na učených a sebestředných smrtelnících. **59** Ellen G. White, *Testimonies*, vol. 5, s. 80, 82, napsáno 20. června 1882.

Ellen Whiteová také psala o tom, že aby činnost církve byla účinná, velmi potřebuje vylití Ducha svatého. V jakém stavu však byl Boží lid? Právě svědectví stále vyzývalo k pokání. Odpadlictví se stalo chronickým a bylo zapotřebí opravdového probuzení. Situaci mohla napravit pouze oživující moc Ducha svatého skrze evangelium:

*Měli bychom se modlit za seslání Ducha svatého stejně vroucně, jako se za něj modlili učedníci v den Letnic. Pokud ho tehdy potřebovali oni, my ho dnes potřebujeme ještě více. Morální temnota pokrývá **zemi** jako pohřební šerosvit. Nejrůznější falešná učení, hereze a satanské podvody klamou lidskou mysl. Bez Božího Ducha a moci bude marné snažit se předkládat pravdu.* **60** Ellen G. White, *Testimonies*, vol. 5, str. 158, napsáno v roce 1882.

*Pán nám **nebe** nezavřel, **ale** naše vlastní neustálé odpadávání nás od Boha oddělilo. ...*

Budeš dbát rady Pravého svědka, abys hledal zlato vyzkoušené v ohni, bílé roucho a oční mast? Zlato je víra a láska, bílé roucho je Kristova spravedlnost, oční mast je duchovní rozlišování, které vám umožní vidět satanovy úskoky a vyhýbat se jim, rozpoznat hřích a ošklivit si ho, vidět pravdu a poslouchat ji. **61** Ellen G. White, *Testimonies*, vol. 5, s. 217, 233, napsáno v roce 1882.

V práci strážců je příliš málo Ducha svatého a Boží moci. Duch, který charakterizoval ono podivuhodné setkání v den Letnic, čeká, až se Jeho moc projeví na lidech, kteří nyní stojí mezi živými a mrtvými jako Boží vyslanci. Moc, která tak mocně podnítila lidi v hnutí roku 1844, se opět projeví. Poselství třetího anděla zazní nikoli šepem, ale mocným hlasem. **62** Ellen G. White, *Testimonies*, vol. 5, str. 252, napsáno v roce 1885.

Člověku nemůže pomoci nic jiného než životodárný vliv evangelia. Modlete se, aby mocné síly Ducha svatého s veškerou svou oživující, ozdravnou a proměňující mocí dopadly na ochrnutou duši jako elektrický výboj, aby způsobily, že se každý nerv rozechvěje novým životem a celý člověk se z mrtvého, pozemského a smyslového stavu vrátí do duchovní pevnosti. Tak se stanete účastníky božské přirozenosti, neboť uniknete zkaženosti, která je ve světě skrze žádostivost, a ve vašich duších se bude odrážet obraz Toho, jehož ranami jste uzdraveni. **63** Ellen G. White, *Testimonies*, vol. 5, str. 267, napsáno v roce 1885.

Bůh se svého lidu nevzdal. Dodržel svůj slib daný Ellen Whiteové. Připravoval dělníky, kteří by do tohoto díla vnesli "prvek, který jsme dosud neměli". **64** Ellen G. White Rukopis 9, "Responding to New Light," 3. února 1890; **1888 Materials**, str. 540.

Dělníky, kteří by byli schopni "více kázat Krista", aby bylo hlášáno "nejcennější poselství" o "přebývajícím Kristu", které je pro Boží lid tak důležité. To proto, aby církev i svět "více poznaly Toho, na němž závisí všechny naše naděje a úspěch zde i v nebi na onom světě". **65** James White, "Eastern Tour," *Review & Herald*, 8. února 1881, str. 88. Nebeské plány byly připraveny tak, aby na církev brzy dopadly "mocné síly Ducha svatého" a obnovily ochrnutím postižená lidská nitra.

KAPITOLA 1. POZNÁMKY NA ZÁVĚR.

1. Ellen Whiteová později tyto mezníky shrnula jako uplynutí času v roce 1844, kdy se objevila naděje na druhý příchod, očistění Svatyně, tři andělská poselství, Boží přikázání, Ježíšova víra, sobota sedmého dne a smrtelnost bezbožných. Viz Ellen G. White, **1888 Materials**, str. 518.
2. Viz Arthur L. White, **Ellen G. White: The Early Years**, (Hagerstown, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1985) str. 127, (dále jen **The Early Years**).
3. Ellen G. White, **Early Writings**, s. 55-56, vize z roku 1845. Poslední věta tohoto výroku byla obsažena ve vydání **A Sketch of the Christian Experience and Views of Mrs. E. G. White** z roku 1851, ale při vydání **Early Writings** v roce 1882 nebyla zachována. Původní citát lze nalézt v: Broadside #1, "To the Little Remnant Scattered Abroad" (Malému zbytku rozptýlenému v zahraničí), 6. dubna 1846, odst. 7. V knize **The Great Controversy** (Velký spor věků) Ellen Whiteová uvedla: "Vstup Krista jako našeho velekněze na nejsvětější místo, aby očistil Svatyni, popsany v Dan. 8,14 ... je také znázorněn příchodem ženicha na svatbu, který Kristus popsal v podobenství o deseti pannách z 25. kapitoly Matoušova evangelia. ... Právě ti, kdo vírou následují Ježíše ve velkém díle smíření, přijímají ve svůj prospěch dobrodiní Jeho přímělné služby; zatímco lidé odmítající **světlo**, které toto dílo služby přináší, z toho nemají žádný prospěch" (**The Great Controversy**, s. 426, 430, 1888 edition, zvýraznění přidáno).
4. Ellen G. White, **Gospel Workers**, str. 378-379, vydání z roku 1892, a **Selected Messages, book 1**, str. 76. Ellen Whiteová měla toto vidění v dívčím věku nebo koncem 40. let 19. století.
5. Ellen G. White, **Spalding and Magan Collection of Unpublished Manuscripts** (Payson, AZ: **Leaves-Of-Autumn** Books, 1985), str. 4, napsáno v září 1852. The **Complete Published Ellen G. White Writings** CD (1999 ed.), cituje tento výrok tak, jak se nachází v tištěné verzi **Spalding and Magan Collection**. CD **Ellen G. White Writings Comprehensive Research Edition** (2008 ed.) však přidává dvě slova v závorce: "Příchod Pána je pro vás příliš vzdálený. Viděla jsem pozdní déšť přicházet stejně [náhle] jako půlnoční volání a s desetkrát větší silou". Toto podání je podloženo tím, co řekl A. T. Jones na Generální konferenci v roce 1893: "Jiné Svědectví, které nebylo nikdy otištěno, říká, že tento [projev Boží moci] přijde tak náhle, jako v roce 44, a s 'desetinásobnou mocí'" ("The Third Angel's Message-No. 7", **General Conference Daily Bulletin**, 5. února 1893, str. 152, zvýraznění přidáno).
6. Ellen G. White, **Early Writings**, str. 71. Vidění ze dne 14. května 1851.
7. Ellen G. White sestře Harriet, Dopis 3, 11. srpna 1851; in **Selected Messages, book 3**, str. 388.
8. Ellen G. White, "To the Brethren and Sisters," **Review and Herald**, 10. června 1852, str. 21.
9. Ellen G. White, "The Future", **Review and Herald**, 31. prosince 1857, str. 59. Některé obrazy popisující "armádu", které byly Ellen Whiteové ukázány, jsou podobné těm, které jsou zmíněny ve 2. kapitole Joela. Také si všimněte, že Ellen Whiteová neodděluje pozdní déšť a hlasité volání. Ve sbírce **Last Day Events** (Poslední dny planety Země) se toto tvrzení nachází pod nadpisem "Pozdní déšť vyvolá hlasité volání" (Ellen G. White, **Last Day Events** [Nampa, ID: Pacific Press, 1992], s. 186-187).
10. Ellen G. White, **Life Sketches of Ellen G. White** (Mountain View, CA: Pacific Press, 1915), str. 162.
11. Ta byla později vydána spolu s dalšími materiály pod názvem **Early Writings**.
12. Arthur L. White, **Ellen G. White: The Early Years** (Washington, D.C.: Review and Herald Pub. Assn., 1985), str. 366.

13. Ellen G. White, ***Spiritual Gifts***, sv. 1, faksimile reprint (Washington, D.C.: Review and Herald Pub. Assn., 1945), s. 193-196, napsáno v roce 1858. Fráze "světlo, které šlo před ním a za ním" je opět obrazem z Joela 2,3.
14. *Tamtéž*, str. 197, napsáno v roce 1858.
15. Ellen G. White, "The Future", ***Review and Herald***, 27. května 1862, str. 202.
16. Skutečnost, že Pán byl připraven dokončit toto dílo v roce 1859, však nepopírá potřebu poselství, které poslal prostřednictvím Jonese a Waggonera v roce 1888. To mělo být vyvrcholením laodicejského poselství, aby lid mohl být "obdařen Ježíšovou přítomností". Světlo, které má osvětit celou zemi svou slávou, je stejným poselstvím pro všechny časy.
17. Ellen G. White, ***Testimonies***, vol. 1, s. 186-187, napsáno v roce 1859.
18. *Tamtéž*, str. 466, napsáno v roce 1865.
19. *Tamtéž*, str. 486, napsáno v roce 1865.
20. *Tamtéž*, str. 619, zvýraznění přidáno, napsáno v roce 1867.
21. Ellen G. Whiteová, "Jacob and the Angel" (Jákoab a anděl), ***Signs of the Times***, 27. listopadu 1879.
22. Arthur L. White, ***Ellen G. White: The Progressive Years*** (Hagerstown, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1986), str. 33.
23. *Tamtéž*, s. 34-72.
24. *Tamtéž*, s. 73-238, 381.
25. *Tamtéž*, s. 70-72; ***The Early Years***, s. 24-31.
26. Ellen G. White, ***Life Sketches***, str. 247.
27. Uriah Smith, ***Last Sickness and Death of James White*** (Battle Creek, MI: Review and Herald Press, 1881), str. 54.
28. LeRoy E. Froom, ***Movement of Destiny***, s. 182-183.
29. "History of the ***Way of Life*** Pictures", Ellen G. White Estate, Shelf Document, b.d., s. 2.
30. James White, "Way of Life", ***Review and Herald***, 14. prosince 1876, str. 192.
31. James S. White Ellen G. Whiteové, 31. března 1880, in "History of the ***Way of Life*** Pictures", Ellen G. White Estate, Shelf Document, b.d., str. 2.
32. "History of the ***Way of Life*** Pictures", str. 2. Ambice Jamese Whitea se však za jeho života nenaplnily, neboť zemřel 6. srpna 1881. Ellen Whiteová se s pomocí svých synů ujala naplnění manželova plánu a v roce 1883 vznikla podle autorských práv Ellen Whiteové krásná nová rytina na ocelové desce, která umístila Krista do středu plánu spasení (*tamtéž*). V červnu 1884 byla rytina k dispozici spolu s doprovodnou brožurou v "dánštině, švédštině, němčině, francouzštině a angličtině" ("Christ the Way of Life", ***Review and Herald***, 5. června 1884, s. 350. James Edson White uvedl obrázek ve své knize ***The Coming King*** (Battle Creek, MI: Review and Herald Pub. Assn., 1898), str. 56.

33. Inspirací a podnětem pro následující výzkum byl telefonický rozhovor s Raymondem Josephem v lednu 2010.
34. James White, "Eastern Tour", **Review & Herald**, 8. února 1881, str. 88.
35. D. M. Canright, "My Remembrance of Elder White," **Review & Herald**, 30. srpna 1881, str. 153.
36. Ellen G. White, Rukopis 6, září 1881; viz Uriah Smith, **A Sketch of the Last Sickness and Death of Elder James White**, s. 47, 48."
37. Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 1, s. 106-107.
38. Ellen G. White, Rukopis 9, "Responding to New Light" (Odpověď na nové světlo), 3. února 1890; viz **1888 Materials**, str. 540, zvýraznění doplněno. Toto prohlášení bylo proneseno o několik let později, když Ellen Whiteová kázala shromážděným na Generální konferenci v roce 1890. S odkazem na svou zkušenost z roku 1881 uvedla do přímé souvislosti toto Bohem učiněné zaslíbení s poselstvím, které předkládali Jones a Waggoner, a které tolik lidí odmítalo. Viz také 13. kapitola.
39. Ellen G. Whiteová W. C. Whiteovi, Dopis 17, 12. září 1881, s. 2-4; viz **Manuscript Releases**, vol. 10, s. 38-40.
40. **Spirit of Prophecy**, 4. díl, byl dokončen až v říjnu 1884. O devět měsíců později, 25. července 1885, se Ellen Whiteová spolu se svým synem W. C. Whitem a několika dalšími vydala na dvouletý pobyt do Evropy, odkud se vrátila v červenci 1887. Během pobytu v Evropě byla opět vedena k tomu, aby se ujala práce na revizi a doplnění 4. svazku, protože trávila čas v zemích reformace (viz: Arthur L. White, **The Lonely Years**, str. 249, 291, 374). Bůh připravoval tuto knihu **The Great Controversy** (Velký spor věků) k masovému rozšíření ve Spojených státech a po celém světě. Vydání knihy **The Great Controversy** z roku 1888 vyšlo právě včas, aby reagovalo na krizi kolem nedělního zákona, která se v Americe rozvíjela. Na tento příběh znovu navážeme ve 3. kapitole.
41. Následující odstavec a oddíl jsou převzaty z knihy Arthur L. White, **The Lonely Years**, s. 203-205.
42. Ellen G. White, Dopis 82, 28. února 1906; viz **Daughters of God: Messages Especially for Women** (Silver Spring, MD: Review and Herald Pub. Assn., 1998), str. 219.
43. J. H. Waggoner, **Signs of the Times**, 26. října 1882.
44. Ellen G. White, Dopis 82, 28. února 1906; v **Daughters of God**, str. 220.
45. J. H. Waggoner, **Signs of the Times**, 26. října 1882.
46. Uriah Smith, "Close of the California Campmeeting", **Review and Herald**, 31. října 1882, str. 680.
47. Ellen G. White, Dopis 82, 28. února 1906; v **Daughters of God**, str. 220.
48. Arthur L. White, **The Lonely Years**, str. 205.
49. Ellen G. White, "My Health Restored," **Signs of the Times**, 2. listopadu 1882, str. 484.
50. Clinton Wahlen, **Selected Aspects of Ellet J. Waggoner's Eschatology and Their Relation to His Understanding of Righteousness by Faith**, magisterská práce, Andrews University, červenec 1988, str. xiii. Clinton uvádí: "Všechny publikované zdroje jsou nepřesné, když uvádějí, že EJW obdržel svůj doktorský diplom M.D. z Bellevue Medical College, ačkoli tam zřejmě absolvoval jen jeden semestr."

Viz také: Pearl W. Howard L. E. Froomovi, 17. ledna 1962, str. 1 in Document File 236, Ellen G. White Estate, Silver Spring, MD.

51. Uriah Smith, "Close of the California Campmeeting", **Review and Herald**, 31. října 1882, str. 680. *Skutečnost, že Ellen Whiteová byla uzdravena 7. října 1882 a nezmiňuje se o "pochmurném dni"* (pravděpodobně se jedná o déšť nebo mlhu v této oblasti během měsíce října), mě vede k domněnce, že k Waggonerově zážitku došlo 14. října 1882, tedy o druhé sobotě stanového shromáždění.

52. E. J. Waggoner Ellen G. Whiteové, 22. října 1900, in Document File 236b, E. G. White Estate Branch Office, Del Webb Memorial Library, Loma Linda University."

53. E. J. Waggoner Ellen G. Whiteové, 3. listopadu 1903, tamtéž.

54. E. J. Waggoner, **The Everlasting Covenant** (International Tract Society, 1900), str. V.

55. E. J. Waggoner, "Confession of Faith" (Vyznání víry), 16. května 1916. George R. Knight v komentáři k této události uvádí, že "panteismus byl rozšířením dvou principů vyrůstajících z jeho zkušenosti obrácení z roku 1882". Za prvé, Waggoner "rozšířil svou touhu najít Krista všude v Bibli na obecně všechno". A za druhé, "kořenem jeho problému bylo jeho odhodlání 'studovat Bibli ve světle' své subjektivní zkušenosti z roku 1882, místo aby tuto zkušenost hodnotil podle Bible" (**A User-Friendly Guide to the 1888 Message**, str. 142). S podobnými myšlenkami se připojují i Malcolm Bull a Keith Lockhart: "Učení o dokonalosti propagovali někteří členové církve, například E. J. Waggoner, jehož zkušenost byla podobná zkušenosti současných Američanů, kteří navštěvovali táborová shromáždění hnutí svatosti (Holiness movement). Waggonerovo nadšení mělo základ ve zkušenosti, kterou získal na táborovém shromáždění v Healdsburgu v Kalifornii" (**Seeking a Sanctuary: Seventh-day Adventism and the American Dream** (San Francisco: Harper and Row Publishers, 1889), str. 77). Ve světle zázračných událostí, které se odehrály na tomto shromáždění v roce 1882 a četných souhlasů Ellen Whiteové s Waggonerem o několik let později, se můžeme oprávněně divit, jak je možné, že se takováto prohlášení mohou v dnešní době objevovat. Je správné, jak někteří autoři naznačují, že Waggoner měl ve své zkušenosti s obrácením osudovou chybu a že poselství, které skrze něj Pán poslal, bylo také chybné, protože bylo založeno na jeho tehdejší zkušenosti?

56. "Jones, Alonzo T," **SDA Encyclopedia**, vol. 10, str. 832.

57. A. T. Jones, **American Sentinel** (mezidenominační časopis), červenec 1923, str. 3; viz George R. Knight, **1888 to Apostasy**, str. 15.

58. Marlene Steinweg, "A. T. Jones: Editor, Author, Preacher", **Lest We Forget**, 4. čtvrtletí, 1997, str. 2.

59. Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 5, s. 80, 82, napsáno 20. června 1882.

60. Ellen G. White, **Testimonies**, vol. 5, str. 158, napsáno v roce 1882.

61. *Tamtéž*, s. 217, 233, napsáno v roce 1882.

62. *Tamtéž*, str. 252, napsáno v roce 1885.

63. *Tamtéž*, str. 267, napsáno v roce 1885.

64. Ellen G. White, Rukopis 9, "Responding to New Light" (Odpověď na nové světlo), 3. února 1890; v **1888 Materials**, str. 540.

65. James White, "Eastern Tour", **Review & Herald**, 8. února 1881, str. 88.